

Tekst: Bert Bukman. Foto's: Norbert Waalboer

Wil van der Sanden, voorzitter van de Richtlijn Autorisatie Raad van KIMO:

'We willen ons werk goed doen. Richtlijnen maken dat mogelijk'

Richtlijnen zijn een voorwaarde voor een goede beroepsuitoefening. Dat zegt algemeen practicus en opleidingsdirecteur Wil van der Sanden, voorzitter van de Richtlijn Autorisatie Raad (RAR) van het KIMO.

Hij gaat alweer een tijdje mee in de wereld van de richtlijnen voor de mondzorg. Zolang al dat hij de volledige titel van zijn proefschrift uit 2003 niet meteen meer uit het hoofd kan opzeggen. Maar de strekking ervan weet Wil van der Sanden nog maar al te goed: het is beter om als sector zelf richtlijnen te ontwikkelen, dan dat anderen dat voor je doen. Proactief handelen is dus vereist, zelf aan de slag gaan. Laat je dat na, dan worden de richtlijnen van buitenaf opgelegd.

Een andere conclusie van zijn promotieonderzoek: om dit alles te bewerkstelligen, is een onafhankelijk instituut noodzakelijk. En nu, 17 jaar na zijn promotie, is dat instituut er al een tijdje. KIMO is de naam, het Kennisinstituut Mondzorg, en het werkt een meerjaren programma af voor een flink aantal praktijkrichtlijnen voor de mondzorg. Inmiddels zijn er al zeven gepubliceerd en er volgen er het komende jaar naar verwachting nog vijf.

In het proces van het opstellen van richtlijnen is de zogeheten Richtlijn Autorisatie Raad (RAR) een belangrijke factor. En daarvan is dr. Wil van der Sanden, algemeen practicus en opleidingsdirecteur aan het Radboudumc in Nijmegen, de voorzitter.

De RAR is in de ontwikkeling van richtlijnen een van de laatste schakels, legt hij uit. 'Er gaat een langdurig en zorgvuldig proces aan vooraf, waarin veel wordt overlegd met alle partijen en waarin we een goed even-

wicht zoeken tussen wetenschappelijke verantwoording en de mogelijkheid om de richtlijn toe te passen in de praktijk. Als daaruit een conceptrichtlijn is voortgekomen, beoordelen wij deze op procedure en eenduidigheid van de inhoudelijke adviezen. Ook stellen we vragen en verzoeken indien nodig om aanpassingen. En als we dat alles achter de rug hebben, wordt de richtlijn voor akkoord voorgelegd aan de leden van het KIMO. Dat zijn de KNMT, de ANT en de Federatie Tandheelkundige Wetenschappelijke Verenigingen (FTWV). Als de leden hebben ingestemd, is de richtlijn af en gereed voor publicatie.'

Dit proces is met opzet zo zorgvuldig, omdat de richtlijnen in hoge mate bijdragen aan de kwaliteit en de veiligheid van de mondzorg en dus op een breed draagvlak moeten kunnen rekenen, aldus Wil van der Sanden. 'De richtlijnen moeten voldoen aan tal van regels, waaronder het zogeheten AGREE II instrument en de criteria van het Zorginstituut Nederland (ZIN), dat toeziet op de kwaliteit van de Nederlandse zorg.'

Bruikbaar en toepasbaar, dat zijn daarbij de sleutelbegrippen. 'Zeer ondersteunend dus in de beroepsuitoefening, omdat je ook nog eens snel up-to-date bent.'

In de ontwikkeling van de richtlijnen ziet RAR-voorzitter Van der Sanden een rode draad. 'Hoe specifieker een richtlijn is, hoe meer je eraan hebt als algemeen practicus. Er is bijvoorbeeld recent een richtlijn antitrombotica uitgekomen, over de omgang met antistollingsmiddelen. Die is heel specifiek en daardoor zeer concreet. Dat is dus een voorbeeld van een zeer goed toepasbare richtlijn. Wat niet wegneemt dat het ook zinvol kan zijn om een breder werkveld aan te pakken, bijvoorbeeld de mondzorg voor jeugdigen. Maar dan is de richtlijn onvermijdelijk wat algemener.'

Interessant is ook wat er verandert in de richtlijnen door de jaren heen. 'Zopas is de richtlijn derde molaar gepubliceerd, die wezenlijk verschilt van de richtlijnen uit het verleden. Waar vroeger alle verstandskiezen vaak preventief werden verwijderd, is het nu zaak dat je er heel goed naar kijkt of dat wel nodig is. Zo niet, dan laat je hem gewoon zitten. De mondzorg wordt daar beter en betaalbaarder van.'

Om een zo goed mogelijke afweging te maken op het gebied van richtlijnen, is de RAR breed samengesteld. 'Er zijn vakgenoten uit de dagelijkse beroepspraktijk lid,

hoogleraren van alle drie de academische tandheelkundige opleidingen en mensen uit het onderwijs. De tendens is dat die mix steeds beter wordt. Waren er aanvankelijk vooral wetenschappers aan de RAR verbonden, nu is er een mooie combinatie van praktijk, universitaire kennis en onderwijs.'

Wat dat laatste betreft valt er overigens nog wel iets te verbeteren, aldus Van der Sanden. Onlangs schreef hij er een artikel over in het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde (NTvT). In dit artikel pleit hij voor een 'leerlijn kwaliteit van mondzorg' in de opleidingen tandheelkunde. 'Binnen de klinische onderwijspraktijk en de wetenschappelijke scholing dienen studenten vertrouwd te raken met het ontwikkelen, beoordelen en toepassen van praktijkrichtlijnen,' aldus Van der Sanden, die in het artikel enkele voorstellen voor inbedding van de leerlijn in de opleiding uitwerkt.

Om de leerlijn verder vorm te geven is nauwe samenwerking tussen de expertisegebieden van de opleidingen tandheelkunde en het KIMO gewenst, aldus Van der Sanden. Want alleen zo kan een nieuwe generatie toekomstbestendige mondzorgverleners worden opgeleid.

Voor die toekomst is het ook van belang dat er breed wordt ingezet wat betreft de beroepsgroepen in de sector. 'Iedereen die in de mondzorg werkzaam is, moet wat mij betreft bij de ontwikkeling van richtlijnen worden betrokken. Dus bijvoorbeeld ook de mondhygiënist en de tandprotheticus. Je hebt dan een dubbel

voordeel: je eigen richtlijnen worden nog beter, en je voorkomt dat elke sector met zijn eigen richtlijnen gaat komen. Met alle mogelijke onduidelijkheid en verwarring van dien.'

Wat volgt als de richtlijn gereed is, is de fase van de implementatie. 'Daar komt steeds meer aandacht voor, en terecht. Een richtlijn heeft natuurlijk alleen maar zin als-ie ook echt wordt gebruikt. Dat is in de praktijk lastig, want het gaat soms - niet altijd trouwens - om het veranderen van ingesleten gedrag.'

Om dat in goede banen te leiden, is het van belang dat het KIMO blijft voortbestaan. Onder welke condities, dat moet nog blijken, besluit Wil van der Sanden. 'Je kunt denken aan een lidmaatschap van individuele mondzorgverleners, er zijn natuurlijk ook andere oplossingen mogelijk. Maar de richtlijnontwikkeling gaat door, en de kennis die bij het KIMO is opgebouwd, levert daar een belangrijke bijdrage aan.'

Het feit dat meer dan vijftig procent van de Nederlandse tandartsen lid is van het Kwaliteitsregister Tandartsen (KRT), geeft Wil van der Sanden wat dat betreft hoop. 'Kwaliteit is dus geen abstract begrip voor mijn vakgenoten. Het is de essentie van ons vak. We willen ons werk allemaal zo goed mogelijk doen, en richtlijnen maken dat mede mogelijk.'

Er is een vacature in de RAR. Heeft u belangstelling om mee te doen, neem dan contact op met Maarten Jansen, directeur van het KIMO. [👉](#)

